

שבת פרשת מטות-מסעי, מבה"ח מנחם-אב, ה'תשכ"ו

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וּכְמוֹ שִׁפְתוֹב²⁵ לגבי המועדים פָּרַשׁ פְּסוּלַת חֲגִיכֶם, וְלֹכֵן גַּם בִּימֵים
 2 טוֹבִים יֵשׁ צוֹרֶךְ, בדוגמת ימות החול, בְּזִהְיוֹת שְׁלֹא תִהְיֶה יִנְיָקָה
 3 לְחִיצוֹנִים כּו', על דרך האמור לעיל לגבי ספירת הבינה שכאשר ישנה
 4 התפשטות והתגלות, יש צורך בזהירות מיוחדת שהשפע יגיע למקום הראוי
 5 ולא תהיה כבדרך אגב גם יניקה
 6 והשפעה לחיצונים' שלא בצד
 7 הקדושה, וכך גם בימים טובים שישנה
 8 בהם הארה והתגלות מלמעלה ויש
 9 צורך בזהירות שהשפע לא ירד למקום
 10 לא רצוי וּכְפִשְׁטוֹת הַדִּין כּמו
 11 שמצינו בהלכה כפשוטה שְׁשֻׁמַּחַת
 12 יוֹם-טוֹב שבעיקרה נובעת מתוקף
 13 הגילוי האלוקי שמאיר בימים אלה
 14 דורשת זהירות מיוחדת, ולכן היא
 15 צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּאוֹפֵן שֶׁחֵיב
 16 לְהֶאֱכִיל לִסְפֵק אוכל לִגְר לְיִתּוֹם
 17 וְלֶאֱלֻמְנָה עִם שְׂאֵר הָעֲנָנִים
 18 כּו', כְּמוֹ שִׁפְתוֹב²⁶ בתורה לגבי
 19 מצות השמחה בימים טובים וְשֻׁמַּחַת
 20 בַּחֲגֹף, אַתָּה וְגו' וְהִגֵּר
 21 וְהֵאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר
 22 בְּשַׁעְרֶיךָ, וְלוֹלֵי זֹאת, כאשר
 23 האדם שמח בחג רק לעצמו ולהנאתו
 24 ואינו משתף בשמחה גם נוקים הַגֵּה
 25 עַל-זֶה נֶאֱמַר ששמחה זו אינה
 26 רצויה ומקובלת לפני ה' אלא ה' אומר
 27 בעקבות שמחה שכזו וְזִרְיָתִי, אפרו
 28 פָּרַשׁ עַל פְּנִיכֶם פָּרַשׁ
 29 חֲגִיכֶם²⁷, ועוד מצינו שביום טוב
 30 נחוצה זהירות מיוחדת שהשמחה תהיה
 31 כדבעי ולא בצורה לא ראויה וְעַד
 32 כּדי כִּךְ שֶׁחֵיבִין בֵּית-דִּין
 33 לְהַעֲמִיד שׁוֹטְרִים בְּרִגְלִים
 34 חגים וימים טובים שְׁיִהְיוּ מְסַבְּבִין וּמְחַפְּשִׁין כּו' בגנות ובפרודסין
 35 שהעם נהגים כראוי לקדושת החג ובצניעות, פְּדִי שְׁשֻׁמַּחַת יוֹם-טוֹב
 36 תִּהְיֶה כְּהוֹגֵן²⁸, וְכָל זֶה הדברים המוכיחים על הצורך בזהירות ושמירה
 37 וסיגים בשמחת יום טוב הוא לְפִי שְׁיִוִּם-טוֹב הוא בְּחִינַת מוֹחִין
 38 דְּאִמָּא²⁹, המוחין שהם המקור ל'הולדת' המידות נמשלו לאב ואם 'מוחין
 39 דאבא' – חכמה ומוחין דאימא' - בינה. וכמו שנתבאר לעיל כל ענין הזהירות
 40 והפרישות (נדרים) נדרש במדריתג הבינה ולא במדריתג החכמה כִּי
 41 יְמִים-טוֹבִים הֵם מוֹעֲדִים לְשֻׁמַּחַת³⁰, וּכְתִיב³¹ אִם הַבְּנִים

שְׁמַחָה, בְּחִינַת בִּינָה, הרי שיש קשר מיוחד בין ספירת הבינה
 (שבהיותה המקור למידות נקראת "אם הבנים") לענין השמחה שְׁזוּהִי
 בחינת בינה מְדַרְיַגַת עוֹלָם הַבְּרִיאָה, כְּמֵאֲמַר³² הוזהר אִמָּא
 עֵילָאָה מְקַנְנָא בְּכוֹרְסִיאָה האם העליונה (שהיא ספירת הבינה, בשונה
 מ"אימא תתאה", האם התחתונה,
 ספירת המלכות) 'מקנת' היינו שם
 נמצא המדור והקן שלה) בכורסה,
 עולם הבריאה הנקרא עולם הכסא (כמו)
 שכתוב בישעיה "ואראה את ה' וישב
 על כסא"). וְכִיּוֹן שְׁבִינָה הִיא
 מְקוֹר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת (כנ"ל
 סְעִיף ג), לִכֵּן שִׁיף שֶׁם עֲנִין
 שֶׁל יִנְיָקָה כּו' ומאחר שתיתכן
 אפשרות של יניקה לחיצונים שהם
 היפך הקדושה, יש צורך בזהירות
 מיוחדת כדי שהדבר לא יקרה. ונמצא
 שגם בימים טובים יש צורך בזהירות
 מעין ימות החול וממילא יש מקום
 לפרישות ונדרים כמבואר לעיל.
 וּלְמַעַלָּה מְזָה למעלה לא רק
 מימות החול אלא גם מהחגים הוא
 יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁהוּא בְּחִינַת
 מוֹחִין דְּאִבָּא²⁹, כאמור חכמה
 ובינה נמשלו ל'אב' ו'אם' בגלל
 פעולתן ב'הולדת' המידות (כך)
 שהחכמה היא נקודת הרעיון, והבינה
 היא ההרחבה וההתפתחות (שלו)
 בְּחִינָה שְׁלֻמְעָלָה
 מְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, כמבואר לעיל
 שבספירת החכמה מאיר האור האלוקי
 האיין-סוף ובלי גבול שלמעלה מ'סדר
 השתלשלות' שבו האור האלוקי מאיר
 בגבול וצמצום שְׁבִינָה בספירת
 החכמה שלמעלה מהעולמות לא שִׁיף עֲנִין הַפְּסוּלָת מלכתחילה,
 שְׁזוּהִי מֵהַ שִׁפְתוֹב בפסוק הנזכר לעיל פָּרַשׁ פְּסוּלַת חֲגִיכֶם דְּרִקָּא,
 וְלֹא פָּרַשׁ שְׁבַתְכֶם³³ כי לשבת בהיותה למעלה מהעולמות ומהגבול אין
 'פרש' ופסולת, וְלֹכֵן שַׁבָּת אינו זמן לפרישות מענייני העולם אלא להיפך
 מְצָוָה לְעַנְּגוֹ בְּאֶכִילָה וּשְׁתִּיָּה³⁴, וְעַד שְׁאֶפִילוֹ שִׁינָה שהיא
 דבר יותר גשמי וחומרי אפילו מאכילה ושתייה שהרי בעת השינה החיות של
 האדם מסתלקת במידה מסוימת בְּשַׁבָּת תְּעַנּוּג³⁵, בִּינּוֹן שְׁאִי-אֶפְשָׁר
 שְׁתִּיָּה יִנְיָקָה כּו' כיוון שהשבת היא למעלה מהעולמות המוגבלים אין

(26 פ' ראה טז, יד. 27) רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ח. (28) שם הכ"א. שו"ע אדה"ז או"ח סתקכ"ט סי"ג. (29) ראה פרי עץ חיים שער מקראי קדש פ"א. לקו"ת צו יא, ד. ד"ה הנ"ל העת"ר (ע' א'עג). (30) נוסח תפלת (וקידוש) דיו"ט. (31) תהלים קיג, ט. זהר ח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אם הבנים. לקו"ת שמע"צ פח, ד. ובכ"מ. (32) תקוני זהר ת"ו (כג, א). (33) ראה זח"ב ותו"א שבהערה 25. (34) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב. (35) ראה ילקוט